

Regelbunden tillsyn i Bergskolan

Grundskola årskurserna 7 – 9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Luleå och besökt Bergskolan den 4 december 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen senast den 28 september 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Bergskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Bergskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Bergskolan

Tabell 1: Antal elever på Bergskolan

Bergskolan	Antal elever
Grundskola	354

Källa: Bergskolan

Bergskolan ligger på Bergnäset 2–3 km från Luleå centrum. Bergskolan byggdes 1965 och har det senaste året renoverats invändigt. Skolan har 15 klasser som är indelade i tre enheter A, B och C. Respektive enhet ansvarar för årskurserna 7-9 och eleverna är organiserade i åldershomogena klasser. Uppfattningsskolorna för Bergskolan är elever från Mandaskolan, Hedskolan, Alviksskolan, Ersnässkolan, Klöverträskskolan, Antnässkolan, Måttundsskolan och Avanskolan. Skolan leds av en rektor. Skolan har i sin omedelbara närhet sporthall, bibliotek, fotbollsplaner, löp/skidspår och ishockeyrink.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 3: Resultat för elever i årskurs 9

	Bergskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	211,1	222,6	204,0	212,7	199,7	210,0	209,0	209,3
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	15	14	25	22	21	18	20	20
Andel (%) behöriga till nationellt program	97	96	90	92	91	90	89	89

Källa: Skolverkets statistik

. = Uppgift saknas

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Tabell 4: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 9

Andel (%) elever som uppnått minst Godkänt i:	Bergskolan					Samtliga skolor i kommunen ⁴	Kommungrupp ⁵	Riket ⁶
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Engelska	.	.	.	.	98	98	96	96
Matematik	.	.	.	.	82	83	83	83
Svenska	.	.	.	.	98	97	97	97
Svenska som andraspråk	.	.	.	.		..	85	84

Källa: Skolverkets statistik

. = Uppgift saknas

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer

Kommentar och bedömning:

Elevernas meritvärden vid Bergskolan ligger över tid relativt stabilt och i paritet med genomsnittligt meritvärde för riket. Under 2008 sjönk dock elevernas meritvärde till 199,7 från föregående års resultat på 212,7. Detta bör skolan uppmärksamma och analysera i sitt fortsatta kvalitetsarbete.

Enligt Skolverkets statistik för 2008 är skillnaden mellan pojkars och flickors resultat stor. Flickornas genomsnittliga meritvärde låg på 224,2 medan pojkarnas låg på 182,6. Denna stora skillnad mellan flickornas och pojkarnas resultat visar sig i statistiken under flera år tillbaka i tiden. Även detta bör skolan uppmärksamma och analysera i sitt fortsatta kvalitetsarbete.

Elevernas resultat vid de nationella ämnesproven i årskurs 9 år 2008 låg i nivå med kommunens övriga skolor och riket.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat**Bedömningspunkter****1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

⁴ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen⁵ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen⁶ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

4 (12)

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framtidsytande individuell utvecklingsplan (IUP) skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplan och kursplaner. I de utvecklingsplaner som utarbetas under höstterminen 2008 och framåt ska läraren även ge skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i. Det tidigare förbudet, att den skriftliga informationen om elevens skolgång inte får ha karaktären av betyg, är borttaget. Rektor beslutar om utformningen av de skriftliga omdömena om elevens kunskapsutveckling samt om de också ska gälla elevens utveckling i övrigt, dvs. framför allt elevens sociala utveckling. Individuella utvecklingsplaner finns utarbetade för eleverna vid Bergskolan. De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av innehåller varken sådana skriftliga omdömen som ska ingå eller en sådan sammanfattning av åtgärder som behövs för att eleven ska kunna nå målen. Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras. För stöd i utformningen av individuella utvecklingsplaner se Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att eleverna utvecklar ett allt större inflytande över sin utbildning. En förutsättning för att eleverna ska kunna få ett verkligt inflytande är att de har kunskaper om målen i skolans styrdokument.

På Bergskolan framkommer vid intervjuer att eleverna informeras om styrdokumentens mål i olika hög grad beroende på ämne och lärare. Detsamma gäller elevernas möjlighet att ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Skolinspektionen bedömer att informationen till elever avseende de nationella målen bör förbättras i syfte att öka elevernas inflytande över det egna lärandet. Skolinspektionen bedömer också att elevernas inflytande över hur deras utbildning utformas bör förbättras.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen betonas samverkan som ett verktyg för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. För att nå en kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling krävs samverkan mellan lärare såväl inom som mellan skolor och skolformer.

Vid intervjuer med elever och personal framkommer att de olika enheterna A, B och C samverkar i liten utsträckning. Enligt den intervjuade personalen finns det få rutiner och gemensamma tider för pedagogiska diskussioner. Vad avser bedömning och betygssättning efterlyser exempelvis lärarna fler arenor där diskussioner om dessa frågor kan föras. Sådana arenor kan utgöras av interna samverkansformer i och mellan arbetslag, men också i samverkan med andra skolor. Det är således svårt, enligt inspektörerna, att hitta ett sammanhållet pedagogiskt utvecklingsarbete.

Skolinspektionen bedömer att förutsättningar för samverkan kring pedagogiskt utvecklingsarbete behöver stärkas i syfte att främja elevernas lärande och utveckling och som ett led i att främja likvärdig bedömning och betygssättning. Skolinspektionen bedömer också att rektorn behöver initiera och leda samverkan mellan nämnda enheter.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska en elev ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det tredje, femte och nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Enligt läroplanen ska elevvårdsverksamheten utformas så att eleverna får det särskilda stöd de behöver. Detta stöd är inte begränsat till vissa ämnen utan gäller alla ämnen.

Vid Bergskolan ges stöd till elever främst i ämnena svenska, engelska och matematik. Vid intervjuer framkommer inte hur stödinsatser ska ges i övriga ämnen. Enligt tabell 3 år 2008 har exempelvis 21 procent av eleverna inte klarat målen i samtliga ämnen. Detta kan innebära att elever, som riskerar att inte klara målen i andra ämnen än ovan nämnda, inte får det stöd de behöver. Skolan gör inte heller någon systematisk uppföljning, utvärdering och analys av innehåll och utformning av det särskilda stöd som ges. Valet av det stöd som ges i lilla gruppen utvärderas inte heller.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste vidta åtgärder så att alla elever får det särskilda stöd de behöver i samtliga ämnen. Vidare bör skolan följa upp och utvärdera de stödinsatser som ges inom ramen för kvalitetsarbetet. Skolinspektionen vill också göra skolan uppmärksam på att när skolan väljer att ge elever stöd utanför klassrummet så ska detta utgå från pedagogiska grunder och omprövas kontinuerligt.

Vid inspektionen framkommer även att det finns elever på skolan som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte erbjuds det. Detta måste skolan rätta till och erbjuda studiehandledning till de elever som är i behov av det.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses, samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. På Bergskolan finns rutiner för att utreda elevers behov av stöd och åtgärdsprogram skrivs för elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av är dock av varierande kvalitet. Ibland är målen vaga och otydliga och därmed svåra att utvärdera. Ibland läggs ett alltför stort ansvar på eleven eller elevens vårdnadshavare, när fokus måste ligga på de insatser som skolan har ansvar för. Skolinspektionen bedömer att skolan bör arbeta för att förbättra kvaliteten på de åtgärdsprogram som utarbetas och också försäkra sig om att de relaterar till läroplanens och kursplanernas mål och vad man vill uppnå på längre och kortare sikt. För stöd i utformningen av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Vid tidpunkten för inspektionsbesöket var huvudmannen, enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling, skyldig att se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över under medverkan av eleverna. Den plan som Skolinspektionen tagit del av saknar en kartläggning av skolans behov som utgångspunkt för planerade åtgärder för det kommande året. Av intervjuer framkommer att eleverna inte fått möjlighet att medverka i framtagandet av planen. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra sin likabehandlingsplan. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att från och med den 1 januari 2009 regleras kraven på årliga planer mot kränkande behandling och diskriminering i 14a kapitlet i skollagen samt i diskrimineringslagen. Detta innebär att skolan måste beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. De åtgärder som skolan vidtar måste således utgå från denna reglering. Det finns inget som hindrar att skolan för samman de planer som ska upprättas till ett dokument.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

10 (12)

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar**Bedömningspunkter**

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete**Bedömningspunkter**

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
En skolas verksamhet ska svara mot uppställda mål. Som ett led i rektors resultatansvar och uppdrag att särskilt verka för att utbildningen utvecklas, ansvarar rektor för att skolans resultat följs upp och utvärderas systematiskt i förhållande till de nationella målen. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande pröva sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder samt omsätta dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

12 (12)

Bergskolan följer och utvärderar elevernas kunskapsresultat främst i svenska, engelska och matematik. Hur resultaten har påverkat undervisningens organisation, innehåll och arbetssätt är svårt att utläsa av skolans dokumentation. Elever i behov av särskilt stöd följs på individnivå men en systematisk uppföljning och utvärdering för denna grupp elever saknas på skolnivå. Lärarna känner sin verksamhet och sina elever och diskussioner om skolans resultat samt utvecklingsarbete pågår i viss utsträckning i personalgrupperna, men sammanställningar och analyser av resultaten behöver utvecklas. Skolinspektionen bedömer att den systematiska uppföljningen och utvärderingen av resultaten på skolnivå och över tid bör utvecklas, så att relevanta åtgärder för ökad måluppfyllelse kan vidtas.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Sedan 1997 gäller förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet. Av förordningen framgår att varje kommun, varje skola årligen ska upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen eller skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka i arbetet.

Bergskolans kvalitetsarbete dokumenteras i en kvalitetsredovisning där personalen endast delvis varit delaktig i framtagandet. Bedömningen av måluppfyllelsen mot de nationella målen är begränsad liksom analysen och beskrivningen av de åtgärder som behövs för en ökad måluppfyllelse.

Det är Skolinspektionens bedömning att kvalitetsredovisningen behöver utvecklas för att svara mot förordningens krav. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning se Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

2009-05-14 Umeå

Kristian Hansson

Eva-Lena Öhlund Brändström